

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Інститут стратегічних комунікацій

Кафедра інформаційної боротьби

ЗАТВЕРДЖУЮ

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

БЕЗПЕКА ЗВ'ЯЗКУ

(код ВК 8)

Ступінь вищої освіти	бакалавр
Освітньо-професійна програма	Фізичне виховання і спорт у Збройних Силах
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	017 Фізична культура і спорт
Цикл	
Статус навчальної дисципліни:	вибіркова
Форма здобуття освіти:	очна (денна)
Мова навчання:	українська

Київ – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни “Безпека зв’язку” каталогу вибіркових дисциплін розроблена за освітньо-професійною програмою “Фізичне виховання і спорт у Збройних Силах” першого (бакалаврського) рівня для підготовки курсантів за спеціальністю 017 “Фізична культура і спорт” спеціалізацією “Фізичне виховання і спорт у Збройних Силах”.

Розробники програми:

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри інформаційної боротьби.
Протокол від “23” серпня 2024 року № 1.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма здобуття освіти
<p>Кількість кредитів – 4 кредити ECTS.</p> <p>Загальна кількість годин – 120 годин.</p> <p>Для денної форми здобуття освіти: кількість навчальних занять під керівництвом викладача – 80 год. кількість годин самостійної роботи – 40 год.</p> <p>Індивідуальні завдання – есе, колективний проект.</p>	галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	вибіркова
	<p>Спеціальність: 017 Фізична культура і спорт</p> <p>Спеціалізація: Фізичне виховання і спорт у Збройних Силах</p>	Рік підготовки:
		4-й
		Півріччя
		7, 8
	освітній ступінь – бакалавр	Лекції, год.
		8
		Семінарські заняття (круглий стіл), год.
		14
		Групові заняття, год.
		22
		Практичні заняття, год.
		18
		Групові вправи, год.
		16
		Самостійна робота, год.
		40
		Індивідуальні завдання:
		2
		Підсумковий контроль, год.: Залік – 2

2. Мета та заплановані результати навчання

2.1. Метою вивчення навчальної дисципліни “Безпека зв’язку” є формування у курсантів теоретичних знань та практичних навичок щодо основ безпеки зв’язку, оволодіння методами безпеки операцій, свідомого підходу до використання сучасних інноваційних підходів та навчання поводження з інформацією в інформаційному просторі.

2.2. Компетентності, які набуваються під час засвоєння навчальної дисципліни.

Під час засвоєння навчальної дисципліни курсантами набуваються компетентності:

- здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями;
- здатність працювати в команді;
- здатність планувати та управляти часом;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність організовувати та підтримувати зв’язок у підрозділі штатними засобами зв’язку.

2.3. Заплановані результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми визначені та сформульовані такі результати навчання:

показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення;

засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег;

спроможність використовувати штатні засоби зв’язку, які перебувають на озброєнні підрозділу для організації зв’язку; організовувати заходи із захисту від засобів радіоелектронної боротьби противника під час підготовки та ведення бою.

Курсант повинен бути спроможний:

оцінювати можливості використання штатних засобів зв’язку, які перебувають на озброєнні підрозділу для організації зв’язку;

застосовувати набуті знання і навички та практично використовувати їх в умовах ведення бойових дій.

3. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Структура навчальної дисципліни

Номери та назви тем	Усього годин	З них		У т. ч. за видами навчальних занять					Індивідуальні завдання	Контрольні заходи
		Навчальних занять	Самостійна робота	Лекції	Семінарські заняття, (круглі столи)	Групові заняття	Практичні заняття	Групові вправи		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
4 курс										
I півріччя										
Тема 1. Сучасна анонімізація в умовах російсько-української війни.	30	20	10	2	4	12	2			
Тема 2. Знищення слідів та інформації в умовах російсько-української війни.	30	20	10	2	4	4	10			
Всього за I півріччя	60	40	20	4	8	16	12			
II півріччя										
Тема 3. Основи безпеки операцій.	26	18	8	2	2	4	6	4		
Тема 4. Тактична задача. Планування заходів із введення противника в оману в умовах російсько-української війни.	30	20	10	2	4			12		
Залік	4	2	2							2
Всього за II півріччя	60	40	20	4	6	4	6	16		2
Всього за 4 курс	120	80	40	8	14	20	18	16		2
Всього за навчальну дисципліну	120	80	40	8	14	20	18	16		2

3.2. Зміст навчальної дисципліни

№ з/п	Вид навчального заняття	Кількість годин	Із них		Півріччя (курс навчання), номери та назва тем і навчальних занять, навчальні питання заняття, завдання для самостійної роботи	Матеріально-технічне забезпечення	Рекомендована література
			Навчальних занять під керівництвом викладача	Самостійної роботи			
1	2	3	4	5	6	7	8
		60	40	20	І півріччя 4 курсу		
		30	20	10	Тема 1. Сучасна анонімізація в умовах російсько-української війни.		
1.	Л (Б)	2	2		<u>Тема 1. Заняття 1. Атаки конфіденційності.</u> 1. Ключові визначення та поняття в сфері анонімізації. 2. Атаки конфіденційності. <u>Самостійна робота:</u> Вивчення прикладів анонімізації.	ПЕОМ, проектор, тощо	[3, 35, 48, 49, 50]
2.	ГЗ	6	4	2	<u>Тема 1. Заняття 2. Моделі конфіденційності в умовах російсько-української війни.</u> 1. Класифікація Моделі конфіденційності. 2. Диференційна конфіденційність. <u>Самостійна робота:</u> Вивчення Закону України “Про захист інформації”.	ПЕОМ, проектор, тощо	[3, 48, 49, 50]
3.	ГЗ	6	4	2	<u>Тема 1. Заняття 3. Методи анонімізації.</u> 1. Сутність методів приховування. 2. Особливості узагальнення. <u>Самостійна робота:</u> порядок дублювання в методах анонімізації.	ПЕОМ, проектор, тощо	[3, 48, 49, 50]
4.	ГЗ	6	4	2	<u>Тема 1. Заняття 4. Алгоритми анонімізації.</u> 1. Евристичний алгоритм. 2. Багатовимірний алгоритм. <u>Самостійна робота:</u> сутність конфіденційності даних.	ПЕОМ, проектор, тощо	[3, 48, 49, 50]

5.	ПЗ	4	2	2	<u>Тема 1. Заняття 5. Методологія порівняння.</u> 1. Порядок оцінювання алгоритмів анонізації. 2. Ефективність та корисність даних в алгоритмах анонізації. <u>Самостійна робота:</u> досвід порівняння алгоритмів анонізації.	ПЕОМ, проектор, тощо	[3, 48, 49, 50]
6.	КС	6	4	2	<u>Тема 1. Заняття 6. Шляхи удосконалення сучасної анонізації в умовах російсько-української війни.</u> 1. Основні недоліки сучасної анонізації. 2. Шляхи удосконалення сучасної анонізації. <u>Самостійна робота:</u> Узагальнення способів анонізації. Підготовка есе за обраною темою.	ПЕОМ, проектор	[3, 44, 45, 48, 49, 50]
		30	20	10	Тема 2. Знищення слідів та інформації в умовах російсько-української війни.		
7.	Л	2	2		<u>Тема 2. Заняття 1. Сучасні способи виявлення цифрового сліду.</u> 1. Визначення та сутність цифрового сліду та цифрова тінь. 2. Характеристика основних цифрова тінь. <u>Самостійна робота:</u> Відображення цифрового сліду.	ПЕОМ, проектор	[29, 47, 51]
8.	ГЗ	6	4	2	<u>Тема 2. Заняття 2. Електронні сліди в кіберпросторі.</u> 1. Поняття електронного сліду та його складові. 2. Кіберпростір як середовище поширення електронних слідів. <u>Самостійна робота:</u> механізми конструювання електронних слідів.	ПЕОМ, проектор	[29, 47, 51]
9.	ПЗ	4	2	2	<u>Тема 2. Заняття 3. Технології видалення цифрових слідів.</u> 1. Видалення на веб-сайтах. 2. Видалення зареєстрованих записів. <u>Самостійна робота:</u> способи нейтралізації цифрових слідів.	ПЕОМ, проектор	[29, 47, 51]
10.	ПЗ	6	4	2	<u>Тема 2. Заняття 4. Способи пошуку інформації.</u> 1. Форми пошук інформації за допомогою Google. 2. Характеристики пошукових систем - Ripl та Peek You. <u>Самостійна робота:</u> особливості пошуку інформації.	ПЕОМ, проектор	[22, 23, 34, 39, 40]
11.	ПЗ	6	4	2	<u>Тема 2. Заняття 5. Технології скасування підписки в кіберпросторі.</u> 1. Поняття інформації над якою не маєте контролю. 2. Способи підміни інформації, фальшива інформація. <u>Самостійна робота:</u> види інформації відповідно до чинного законодавства та особливості роботи з нею.	ПЕОМ, проектор	[29, 47, 51]
12.	С	6	4	2	<u>Тема 2. Заняття 6. Проблеми знищення слідів та інформації.</u> 1. Шляхи вирішення проблем під час видалення онлайн-слідів.	ПЕОМ, проектор	[22, 23, 29, 34, 39, 40, 47, 51]

					2. Основні вимоги до роботи з файловою системою. <i>Самостійна робота:</i> підготовка есе за обраною темою.		
		60	40	20	II півріччя		
		26	18	8	Тема 3. Основи безпеки операцій.		
13.	Л	2	2		<u>Тема 3. Заняття 1. Теоретичні засади безпеки операцій.</u> 1. Історичний огляд проведення заходів з безпеки операцій у військових конфліктах 20-21 сторіч. Їх внесок у загальний результат військових дій (операцій). 2. Основи діяльності командирів з безпеки операцій. <i>Самостійна робота:</i> Вивчення керівних документів НАТО за темою заняття.	ПЕОМ, проектор	[30, 31, 32, 33]
14.	ГЗ	5	4	1	<u>Тема 3. Заняття 2. Порядок підготовки та проведення заходів безпеки операцій (OPSEC Process).</u> 1. Порядок та основні складові процесу безпеки операцій. 2. Критичні інформація, індикатори та основні заходи з безпеки операцій. <i>Самостійна робота:</i> Штабні процедури з організації безпеки операцій.	ПЕОМ, проектор	[30, 31, 32, 33]
15.	ПЗ	6	4	2	<u>Тема 3. Заняття 3. Розробка змісту етапів підготовки та проведення заходів безпеки операцій (OPSEC process).</u> 1. Визначення важливої інформації щодо своїх військ (EEFI) та оцінка ризиків. 2. Обрання заходів безпеки операцій, моніторинг та оцінка їх результативності. <i>Самостійна робота:</i> Документальне оформлення результатів роботи.	ПЕОМ, проектор	[30, 31, 32, 33]
16.	ГВ	6	4	2	<u>Тема 3. Заняття 4. Планування заходів безпеки операцій в умовах російсько-української війни.</u> 1. Інтеграція процесу безпеки операцій. 2. Діяльність командного з планування безпеки операцій. <i>Самостійна робота:</i> Документальне оформлення результатів роботи.	ПЕОМ, проектор	[10, 30, 31, 32, 33]
17.	ПЗ	3	2	1	<u>Тема 3. Заняття 5. Оцінювання виконання та ефективності заходів безпеки операцій.</u> 1. Оцінювання планування заходів безпеки операцій. 2. Оцінювання ефективності ведення заходів безпеки операцій. <i>Самостійна робота:</i> Документальне оформлення результатів роботи.	ПЕОМ, проектор	[30, 31, 32, 33]
18.	С	4	2	2	<u>Тема 3. Заняття 6. Проблеми безпеки операцій в умовах російсько-української війни.</u>	ПЕОМ, проектор	[30, 31, 32, 33]

					<p>1. Особливості проведення заходів безпеки операцій Збройних Сил України в умовах російсько-української війни.</p> <p>2. Шляхи удосконалення заходів безпеки операцій військовослужбовців Збройних Сил України.</p> <p><u>Самостійна робота:</u> опрацювання пройденого матеріалу за третьою темою.</p>		
		30	20	10	Тема 4. Тактична задача. Планування заходів із введення противника в оману в умовах російсько-української війни.		
19.	Л(Б)	2	2		<p><u>Тема 4. Заняття 1. Теоретичні засади введення противника в оману.</u></p> <p>1. Історичний огляд проведення заходів з введення в оману у військових конфліктах. Їх внесок у загальний результат військових дій (операцій).</p> <p>2. Основи діяльності командирів і штабів з введення противника в оману.</p> <p><u>Самостійна робота:</u> Вивчення термінології щодо введення противника в оману.</p>	ПЕОМ, проектор	[1-9]
20.	ГЗ	4	2	1	<p><u>Тема 4. Заняття 2. Порядок планування заходів із введення противника в оману.</u></p> <p>1. Зміст завдань із введення противника в оману.</p> <p>2. Методика роботи командира з розподілу завдань із введення противника в оману.</p> <p><u>Самостійна робота:</u> Вивчення змісту етапів введення противника в оману за документом НАТО АJP.3.10.2.</p>	ПЕОМ, проектор	[1-9, 11-21]
21.	ГВ	6	4	2	<p><u>Тема 4. Заняття 3. Порядок підготовки та проведення заходів з введення противника в оману (Deception process).</u></p> <p>1. Порядок та основні складові процесу введення в оману.</p> <p>2. Когнітивні фактори, розвідувальне забезпечення, основні техніки введення в оману.</p> <p><u>Самостійна робота:</u> Ознаки введення в оману.</p>	ПЕОМ, проектор	[1-9, 11-21]
22.	ГВ	6	4	2	<p><u>Тема 4. Заняття 4. Особливості введення противника в оману.</u></p> <p>1. Інтеграція процесу введення противника в оману.</p> <p>2. Діяльність командира з введення противника в оману.</p> <p><u>Самостійна робота:</u> Організації введення противника в оману.</p>	ПЕОМ, проектор	[1-9, 11-21, 36-38]
23.	ГВ	4	2	1	<p><u>Тема 4. Заняття 5. Планування заходів з введення противника в оману в інтересах ведення спеціальних дій.</u></p> <p>1. Методика відпрацювання пропозицій з введення противника в оману в</p>	ПЕОМ, проектор	[1-9, 11-21, 36-38]

					інтересах ведення спеціальних дій. 2. Доповідь пропозицій з введення противника в оману в інтересах ведення спеціальних дій. <i>Самостійна робота:</i> Документальне оформлення результатів роботи.		
24.	ГВ	4	2	2	Тема 4 Заняття 6 Оцінювання виконання та ефективності проведення заходів введення противника в оману. 1. Матриця введення противника в оману. 2. Процедури оцінювання ефективності введення противника в оману. <i>Самостійна робота:</i> Штабні процедури з введення противника в оману.	ПЕОМ, проектор	[1-9, 11-21, 36-38]
25.	КС	6	4	2	Тема 4. Заняття 7. Проблемні питання планування заходів із введення противника в оману в умовах російсько-української війни. 1. Особливості планування заходів із введення противника в оману. 2. Шляхи вирішення проблем планування заходів із введення противника в оману. <i>Самостійна робота:</i> Підготовка до заліку.	ПЕОМ, проектор	[1-9, 11-21, 36-38]
26.	Залік	4	2	2	Залік	Комплект тестів	Література згідно тем.
Усього за навчальну дисципліну		120	80	40	Л – 8 год., С (КС) – 14 год., ГЗ – 22 год., ГВ – 16 год., ПЗ – 18 год., Залік – 2 год.		

4. Індивідуальні завдання

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено такі індивідуальні завдання: есе.

5. Методи навчання

У ході вивчення дисципліни використовуються такі методи навчання:

1. За джерелом інформації:

словесні: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення;

наочні: ілюстрація, демонстрація;

практичні: задачі, вправи.

2. За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування освітньою діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота курсантів із науковим матеріалом; самостійне розв'язання додаткових задач підвищеної складності.

6. Контроль успішності навчання

Протягом навчання проводяться такі види контролю: поточний, самоконтроль, підсумковий.

Формами контролю знань є: усне та письмове опитування, тестові завдання (у тому числі, комп'ютерне тестування), захист стажування (практики), есе, реферат, екзамен, захист кваліфікаційної роботи магістра.

Поточний контроль проводиться під час всіх видів занять у формі: контрольних опитувань, листочок, співбесід з окремих питань. Засоби поточного контролю: тестові завдання, виступи на семінарах, круглих столах, групових заняттях.

Підсумковий контроль за навчальну дисципліну проводиться у формі заліку.

7. Критерії оцінювання результатів навчання

Рейтингова оцінка навчальної дисципліни.

Рейтингова оцінка навчальної дисципліни (**R**) формується як сума всіх рейтингових балів курсанта:

денна форма здобуття освіти:

за відповіді на групових заняттях (**R_{ГЗ}**) та групових вправах (**R_{ГВ}**), виконання завдань на практичних заняттях (**R_{ПЗ}**), виконання індивідуального завдання (**R_{ІЗ}**), складання заліку **R_{ДЗ}**:

$$R = R_{ГЗ} + R_{ГВ} + R_{ПЗ} + R_{ІЗ} + R_{ДЗ}$$

Для визначення оцінки за національною шкалою рейтингова оцінка (в балах) навчальної дисципліни (R) переводиться згідно з таблицею:

Значення R	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	“відмінно”
80 – 89	“дуже добре”
65 – 79	“добре”
55 – 64	“задовільно”
50 – 54	“достатньо”
1 – 49	“незадовільно” з можливістю повторного складання

Результати заліку оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів. В разі, коли відповіді за всі завдання курсанта оцінені менше ніж в 50 балів, він отримує незадовільну оцінку за результатами заліку. Курсант має 2 можливості повторно скласти залік, при цьому для другої спроби, рішенням начальника кафедри, створюється комісія кафедри.

Критерії оцінювання заліку:

90 – 100 – курсант має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень теорії, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно застосовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь курсанта відрізняється точністю формулювань, логікою, достатнім рівнем узагальненості знань.

80 – 89 – курсант знає і може самостійно сформулювати основні визначення та пов'язати їх з реальними явищами, може привести вербальне формулювання основних положень теорії, навести приклади їх застосування в практичній діяльності. Курсант може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна.

65 – 79 – курсант знає і може самостійно сформулювати основні визначення та пов'язати їх з реальними явищами, може привести вербальне формулювання основних положень теорії, навести приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може їх обґрунтувати. Курсант може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.

55 – 64 – курсант володіє більшою частиною навчального матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки.

50 – 54 – курсант володіє більшою частиною навчального матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу

конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки.

1 – 49 – відповідь курсанта при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про систему відновлення ОБТ. У відповіді цілком відсутня самостійність.

Оцінка за залік не може бути меншою 50 балів для отримання загальної позитивної оцінки за навчальну дисципліну.

Під час визначення рейтингової оцінки навчальної дисципліни **(R)**, отримані бали за залік враховуються з коефіцієнтом 0,4.

Розподіл балів, які отримують курсанти:

Максимальна/мінімальна оцінка в балах							
Поточне оцінювання та самостійна робота						Залік	Всього
У тому числі за темами				Есе	Всього		
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4				
15	15	15	15	10	70	30	100

Умови допуску до заліку

Курсант допускається до заліку, якщо він до підсумкового контролю ліквідував заборгованість за всіма видами робіт, які передбачені індивідуальним навчальним планом (робочою програмою навчальної дисципліни) та набрав не менше ніж 50 % балів (30 балів) від суми рейтингових балів контрольних заходів протягом вивчення тем навчальної дисципліни.

Курсант який набрав протягом вивчення тем навчальної дисципліни та виконання індивідуального завдання рейтингову оцінку менше за 50 % від максимальної кількості балів (30 балів), до заліку не допускається.

8. Методичне забезпечення

1. Методичне забезпечення навчальної дисципліни включає:

1.1. Матеріали для аудиторної роботи з навчальної дисципліни: плани-конспекти лекцій, плани семінарських, групових і практичних занять, мультимедійний супровід занять.

1.2. Матеріали для самостійної роботи слухачів: навчальні підручники та посібники, методичні рекомендації для підготовки до практичних та семінарських занять, матеріали самоконтролю з кожного модуля, індивідуальні завдання.

1.3. Матеріали для контролю навчальних досягнень слухачів: контрольні питання, контрольні завдання, тести для проведення поточного та підсумкового контролю тощо.

2. Варіанти індивідуальних завдань.

2.1. Перелік типових тем для написання слухачами рефератів (есе).

1. Мій цифровий слід та способи його мінімізації.

2. Соціальні мережі та безпека військовослужбовців.
3. Виявлення та використання цифрового сліду противника для підготовки та ведення операцій ЗС України.
4. OSINT-розвідка в інтересах операцій Збройних Сил.

9. Рекомендована література

Основна (базова)

1. Доктрина інформаційних операцій Збройних Сил України, № 262/НВГШ/дск від 30.12.2020.
2. Наказ ГШ ЗС України від 28.03.2017 № 107дск “Про затвердження Тимчасової настанови з інформаційної операції Збройних Сил України”.
3. Спільний наказ МО та ГШ ЗС України від 31.12.2014 № 948дск “Про затвердження концепції інформаційної операції ЗС України”.
4. Доктрина психологічної операції, ВКП 3-164 (18).01, № 300/3/129/дск від 25.05.2021.
5. Наказ ГШ ЗС України від 22.04.2019 № 155дск “Про затвердження Настанови з психологічної операції ЗС України”.
6. Доктрина НАТО AJP-3.10 Allied Joint Doctrine for Information Operations, December 2015.
7. Доктрина ЗС США JP 3-13 Information Operations, 27 November 2012.
8. Настанова з інформаційних операцій СВ США FM 3-13 “Information Operations”, December 2016.
9. Публікація СВ США щодо ведення інформаційних операцій АТР 3-13.1 “The Conduct of Information Operations”, October 2018.
10. Директива Командування НАТО з операцій щодо порядку оперативного планування Allied Command Operations’ (ACO) Comprehensive Operations Planning Directive (COPD), Interim 2.0, 04 October 2013.
11. Доктрина зі стратегічних комунікацій, ВКП 10-00 (49).01 від 12.10.2020.
12. Політика НАТО зі стратегічних комунікацій NATO Strategic Communications Policy, PO(2009)0141, 29 September 2009.
13. Військова політика НАТО зі стратегічних комунікацій NATO Military Policy on Strategic Communications, SH/SAG STC/AM/17-318278, Supreme Headquarters Allied Powers Europe, 14 August 2017.
14. Директива Командування НАТО з операцій щодо організації стратегічних комунікацій ACO Directive (AD) 95-2, “ACO Strategic Communications”, May 2012.
15. Посібник НАТО зі стратегічних комунікацій NATO Strategic Communications Handbook, V.1.0, 20 September 2017.
16. Видання МО Великої Британії Joint Doctrine Note (JDN) 2/19 “Defense Strategic Communication: an Approach to Formulating and Executing Strategy”, April 2019.
17. Публікація ЗС США “Commander’s Handbook for Strategic Communication and Communication Strategy”, Version 3.0, US Joint Forces Command Joint Warfighting Center, 24 June 2010.

18. Доктрина НАТО АJP-3.10.1 Allied Joint Doctrine for Psychological Operations, Edition B Version 1, September 2014.
19. Доктрина ЗС США JP 3-13.2 Military Information Support Operations, 07 January 2010, Incorporating Change 1, 20 December 2011.
20. Посібник НАТО з психологічних операцій NATO Bi-SC Psychological Operations Handbook, 09 October 2015.
21. Настанова з психологічних операцій СВ США Psychological Operations Process Tactics, Technics and Procedures. (FM 3-05.301), 30 August 2007.
22. Публікація СВ США ATP 2-01 Plan Requirements and Assess Collection, August 2014.
23. Публікація СВ США ATP 2-01.3 Intelligence Preparation of the Battlefield, March 2019.
24. Доктрина НАТО АJP 3.9 Allied Doctrine for Joint Targeting.
25. Публікація НАТО Bi-SC NATO Information Operation Reference Book, 05 May 2010.
26. Публікація НАТО CJCSI 3370.01A Target Development Standards.
27. Публікація НАТО NATO Operations Assessment Handbook, 01 July 2015.
28. Публікація США Joint Information Operations Planning Handbok, July 2003. Joint Command, Control and Information Warfare School, Joint Forces Staff College, National Defense University, Norfolk, Virginia.
29. Публікація СВ США Cyberspace and Electronic Warfare Operations, 11 April 2017.
30. Доктрина НАТО АJP 3.10.02 Allied Doctrine for Operations Security and Deception, March 2020.
31. Доктрина ЗС США JP 3-13.3 Operations Security, 04 January 2012.
32. Публікація ЗС США JP 3-13.4 Military Deception, 14 February 2017.
33. Публікація ЗС США ADP 5-0 The Operations Process, 31 July 2019.
34. ATP 2-01.3. Intelligence Preparation of the Battlefield. 01 March 2019.
35. ATP 5-0.1. Army Design Methodology. 01 July 2015.
36. ATP 5-0.3/MCRP 5-1C/NTTP 5-01.3/AFTTP 3-2.87. Multi-Service Tactics, Techniques, and Procedures for Operation Assessment. 18 August 2015.
37. ATP 5-19. Risk Management. 14 April 2014.
38. ATP 6-0.5. Command Post Organization and Operations. 01 March 2017.
39. ATP 6-01.1. Techniques for Effective Knowledge Management. 06 March 2015.
40. FM 3-55. Information Collection. 03 May 2013.
41. Доктрина “Цивільно-військове співробітництво”, ВКП 9-00 (01).01 від 01.07.2020.
42. Доктрина публічного спілкування, ВКП 18-00 (01).01 від 19.09.2020.
43. Політика НАТО зі зв'язків з громадськістю NATO Military Policy on Public Affairs, MC 0457/2, 8 February 2011.
44. Збірник № 3 матеріалів вивчення бойового досвіду російсько-української війни 2022 року. Київ : ГУДтаП ГШ ЗС України. 179 арк.
45. Збірник № 4 матеріалів вивчення бойового досвіду російсько-

української війни 2022 року. Київ : ГУДтаП ГШ ЗС України. 224 арк.

46. Микусь С.А., Мацько О.Й., Войтко О.В. та інш. Бойовий досвід з питань інформаційної безпеки отриманий під час російсько-української війни. Частина перша (лютий 2014 – березень 2022 року) : збірник інформаційно-аналітичних матеріалів. Київ : НУОУ, 2022. 135 с.;

47. Микусь С.А., Мацько О.Й., Войтко О.В. та інш. Бойовий досвід з питань кібербезпеки отриманий під час російсько-української війни (аналіз та уроки). Частина перша (січень - травень 2022 року) : збірник інформаційно-аналітичних матеріалів. Київ : НУОУ, 2022. 90 с.

48. Концепція “побудови електронної комунікаційної мережі збройних сил України”, затверджена 06 вересня 2021 року.

49. Доктрина “Військ зв’язку та кібербезпеки Збройних Сил України” затверджена 09 лютого 2021 року.

50. Настанова “Інформаційні та автоматизовані системи управління”, затверджена наказом Командування Військ зв’язку та кібербезпеки Збройних Сил України 24 грудня 2020 року № 369/нагп.

51. Allied Joint Doctrine for Cyberspace Operations AJP-3.20. Edition A Version 1, January 2020.

Допоміжна

52. Україна і Росія: дев’ятий вал чи Китайська стіна / В. П. Горбулін, О. С. Власюк, С. В. Кононенко. Київ : НІСД, 2015. 132 с.

53. Україна та проект “русского мира”: аналіт. доп. / С. І. Здіорук, В. М. Яблонський, В. В. Токман [та ін.]; за ред. В. М. Яблонського та С. І. Здіорука. Київ : НІСД, 2014. – 80 с.

54. Уразливість інформаційної політики Євросоюзу щодо впливу російської пропаганди. Аналітична доповідь. Київ : НІСД, 2017. 17 с.

55. Участь громадських об’єднань у протидії інформаційній агресії Російської Федерації. Аналітична доповідь. Київ : НІСД, 2017. – 25 с.

56. Чалдіні Р. Психологія впливу. Харків : Книжковий клуб “Клуб сімейного дозвілля”, 2015. 368 с.

57. Чалдіні Р. Переконання: революційний метод впливу на людей. Харків : Книжковий клуб “Клуб сімейного дозвілля”, 2017. 352 с.

58. Icek Ijzen “Attitudes, Personality and Behavior”, Second Edition, Open University Press, 2005. 178 p.

59. Матеріали дослідження НАТО “Multinational Information Operations Experiment (MNIOE) White Paper: Narrative Development in Coalition Operations”, Version 1.0, 01 September 2014.

60. Ризикогенні фактори соціальної напруженості в Україні. Аналітична доповідь. – К.: НІСД, 2017. – 14 с.

61. Роберт Джей Лифтон, “Технология промывки мозгов. Психология тоталитаризма”, С-П., М., 2005.

62. Wayne W. Fisher, Cathleen C. Piazza, Henry S. Roane “Handbook of Applied Behavioral Analysis”, The Guilford press, N-Y, London, 2014.

63. Leigh Armistead “Information Operations. Warfare and the Hard Reality of

Soft Power”, Potomac Books, INC, Washington D.C.

64. Золотухін Д.Ю. Біла книга спеціальних інформаційних операцій проти України 2014-2018, К., 2018.

65. Стан та проблеми забезпечення державної інформаційної політики: зона проведення АТО та окуповані території: аналіт. доп. / за заг. ред. Д. Дубова Київ : НІСД, 2016. 135 с.

66. Положення про оперативний штаб з управління антитерористичною операцією, Постанова Кабінету Міністрів України № 611-11 від 12.05.2014 року.

67. Тематичне донесення по досвіду бойових дій підрозділів Збройних Сил України в зоні проведення АТО на території Донецької та Луганської областей штабу АТО. Інв. № 17016.

68. Аналіз бойового досвіду застосування військових частин (підрозділів) ООС за тиждень від 12.08.2019, інв. № 48832.

10. Інформаційні ресурси

69. NATO Science & Technology Organization.
<https://www.sto.nato.int/publications/Pages/default.aspx>.

70. The RAND Corporation. <https://www.rand.org/blog/2022/06/war-of-the-worlds-how-cognitive-dissonance-and-repression.html>.

71. USA Joint Chiefs of Staff, Joint Doctrine Publications.
<https://www.jcs.mil/Doctrine/Joint-Doctrine-Pubs>.

72. US Army Publishing Directorate. <https://armypubs.army.mil>.

Розробник